

С Т А Н О В И Щ Е

от доц. д-р Росица Симеонова

на дисертационен труд на тема

„ОЦЕНЯВАНЕ НА КАЧЕСТВОТО НА СОЦИАЛНИ УСЛУГИ ОТ РЕЗИДЕНТЕН ТИП ЗА ДЕЦА“,

с автор **Дашенка Кралева**

за присъждане на образователната и научна степен „доктор“

по ПН 3.4. Социални дейности (Организация и управление на социалната работа)

Актуалност и значимост на темата

Дисертационният труд е посветен на значима интердисциплинарна тема, която интегрира социалната работа (резидентни услуги за деца), управлението на качеството, оценяването като научна и практическа дейност и правата на детето. Проучваната тема е актуална за българския контекст и недостатъчно изследвана именно в нейната многоизмерност, което подчертава значимостта и приносните измерения на дисертационния труд.

Структура и съдържание на дисертационния труд

Докторската теза е с общ обем от 310 стр. (от които 173 стр. същинско изложение) и е структурирана в увод, три глави, заключение, литература (от 117 източника, от които 60 на български език и 57 на латиница) и 6 приложения. Теоретичният анализ и емпиричното изследване са добре онагледени с 9 фигури и 23 таблици.

Уводът (с. 8-16) успешно изпълнява предназначението си, като в него аргументирано е обоснована актуалността и значимостта на изследвания

интердисциплинарен проблем, степента му на проученост и нормативните му основания у нас. Подходящо са формулирани компонентите на теоретико-емпиричното изследване – обект, предмет, цел, задачи, изследователски методи, хипотези.

Първа глава на дисертационния труд (с. 17-89) представя теоретичните основания на проучваната интердисциплинарна тема. Представени са основните ѝ аспекти в контекста на социалната работа и управлението като науки и практики: социалните услуги от резидентен тип за деца като вид социални услуги и нормативната им регламентация у нас; проблеми във функционирането им, даващи отражение върху качеството им; оценяването на качеството на услуги от резидентен тип за деца – нормативна регламентация и практики у нас и добри практики в други страни.

Във **втора глава** на труда (с. 90-127), въз основа на теоретичната обосновка на проучваната тема, е представен *авторски модел за оценяване на качеството на услуги от резидентен тип за деца*. Моделът се „основава на разбирането, че всяка социална услуга от резидентен тип трябва да осигурява в максимална степен реализирането на основните права, залегнали в Конвенцията за правата на деца на ООН“ и това е негова отличителна и иновативна характеристика, с приносно значение за българската практика. Представени са предназначението, основанията и съдържателните компоненти на модела: изисквания към работни задачи на оценителите на качеството на резидентните услуги за деца; времеви граници и процедура на прилагането на модела; обхват на изследваните права на децата; методи и инструменти за събиране на информация; индикатори и скала за оценка; изготвяна документация.

В тази глава на труда е представена информация и за представителна като обхват *апробация на модела* в пет ЦНСТ за деца в България (с различен статут и начин на финансиране в различни по брой население градове), както и в десет социални услуги от резидентен тип за деца в Австрия.

Резултатите от *проучването на приложимостта на авторския модел* са представени в **трета глава** на дисертационния труд (с. 128-158). Приложимостта на модела е изследвана чрез: 1. проучване мнението на участниците в апробацията на модела (ръководители и

специалисти в 5 ЦНСТ в България) в няколко области (разбиране на целта и задачите на оценителя на качеството, разбиране на използваните инструменти за оценяване, доклад за оценяване на качеството, обхват на модела); 2. експертна оценка, в която участват представители на държавни институции, университети и неправителствени организации; те оценяват модела по следните характеристики: теоретично обосноваан, приложим, иновативен, отразява спецификите на социалните услуги от резидентен тип за деца, допринася за повишаване качеството на живот на децата. Моделът е оценен положително както от професионалистите-практици, така и от експертите по всички изследвани аспекти и характеристики.

Заключението (с. 159-163) успешно обобщава основните изводи от теоретичния анализ, формулираните хипотези, апробацията на модела и неговата оценка от професионалисти и експерти, които недвусмислено доказват неговата полезност, иновативност и приложимост.

Изготвеният **автореферат** коректно отразява структурата и съдържанието на дисертационния труд.

Основни достойнства на дисертационния труд и научни приноси

- Осъществен е обхвaten и задълбочен анализ на релевантната на проучваната тема нормативна база у нас (както действаща, така и с предстоящо въвеждане) и на тази основа аргументирано са изведени основните проблеми и предизвикателства пред управлението и оценяването на качеството на резидентни услуги за деца у нас и са формулирани препоръки за тяхното решаване.
- Систематизирани и представени са модели и добри практики у нас и в други страни за оценяване на качеството на социални услуги.
- Създаден е авторски иновативен модел за оценяване на качеството на социални услуги от резидентен тип за деца, основан на правата на децата, който е успешно апробиран у нас и в една страна от ЕС. Моделът е оценен като обосноваан и приложим от ръководители и специалисти в ЦНСТ и от експерти в сферата на управлението, оценяването на социални услуги и правата на децата.

- За първи път в практиката в България е приложен цялостен модел за оценяване на качеството от външен оценител в ЦНСТ за деца. Съществуващите до момента модели и практики са предназначени за самооценяване на качеството на социалните услуги.
- Създаденият авторски модел може да бъде адаптиран и приложен за оценяване на качеството на други видове социални услуги (за деца, за възрастни), както и в друг тип социални организации, тъй като се основава на правата на детето и човека.

Научните приноси, представени в автореферата, са добре формулирани и отразяват реалните постижения на дисертационното изследване.

Научни публикации по темата на дисертационния труд

Дашенка Кралева има 6 публикации по темата на дисертационния труд, включително в индексирани и реферирани издания, от които 4 на български и две на чужд език – една студия, една статия в периодични издания/списание, две статии в сборници, две статии на чужд език в сборници (на английски и немски език).

Заключение

Представеният дисертационен труд се отличава с безспорни достойнства както като теоретична обосновка на проучваната проблематика, така и като приложимост на авторските продукти – модел и апробирани процедура и инструментариум за оценка на качеството на резидентни услуги за деца. Отбелязаните достойнства ми дават основание убедено да **препоръчам на уважаемото научно жури да присъди образователната и научна степен „доктор“** на Дашенка Кралева в професионалното направление 3.4. Социални дейности (Организация и управление на социалната работа).

София,

1.03.2020

Изготвил:

(доц. д-р Росица Симеонова)